

20.5.2014

Nordiska rådet

SVAR PÅ NORDISKA RÅDETS SKRIFTLIGA FRÅGA Fråga E 9/2014
Ref. 14-00107-1

Nordiska rådets medlem Maria Stenberg (s) har ställt en skriftlig fråga om samarbetet för att förhindra mårhundens spridning. Stenberg ber Finlands, Norges och Sveriges regeringar om svar på nedanstående frågor.

1. Vilka åtgärder har regeringarna vidtagit för att förhindra mårhundens spridning i enlighet med avsiktsförklaringen mellan de berörda statssekreterarna i Finland, Norge och Sverige?

I avsiktsförklaringen från oktober 2013 anger statssekreteraren vid Miljödepartementet i Sverige, Miljøverndepartementet i Norge och jord- och skogsbruksministeriet i Finland att de har för avsikt att utveckla ländernas samarbete för att förhindra att mårhund sprider sig inom och mellan länderna. I avsiktsförklaringen framhålls att förekomsten av mårhund är ett gränsöverskridande och allvarligt problem och att det är en gemensam prioriterad fråga att vidta åtgärder, inklusive frågan om finansiering, för att förebygga mårhundens förekomst och spridning såväl i som mellan länderna. Avslutningsvis anges i avsiktsförklaringen att en kontaktgrupp ska skapas på myndighetsnivå mellan länderna för arbetet med mårhund i syfte att diskutera och, om möjligt, samordna resurser, forskning och övervakning samt åtgärder för att förhindra mårhundens spridning.

Under åren 2010-2013 genomfördes Life+ projektet Förvaltning av mårhund i de nordeuropeiska länderna (LIFE09 NAT/SE/000344) i Sverige, Finland och Danmark med en total budget om 5,3 miljoner euro. Slutresultatet från projektet är att det inte finns några nya bekräftade mårhundsobservationer utanför de områden där de redan fanns innan Life+ projektet startade. Ingen mårhund har under projektet bekräftats i södra eller mellersta Sverige, eller på öarna Fyn eller Själland i Danmark.

År 2014 har Finland fortsatt arbetet för att förhindra mårhundpopulationens spridning enligt MIRDINEC Life+ projektets plan After Life+ och avsiktsförklaringen mellan statssekreterarna.

Finlands viltcentral, som hör till jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde, har tillsammans med Forststyrelsen och de motsvarande instanserna i Sverige och Norge fortsatt arbetet för att begränsa mårhundpopulationens storlek i Norra Finland, i synnerhet i Torneälvsdalen. I år fokuserar man på att ordna utbildning för jägare i Norra Finland och stödja dem vid jakt efter mårhundar. Vidare vill man sätta fokus på eliminering av mårhundar och insamling av information med hjälp judasdjur. Projektet som koordineras av Finlands viltcentral, finansieras av jord- och skogsbruksministeriet, Finlands viltcentral, Forststyrelsen, Norge och Sverige.

Enligt Finlands strategi för bekämpning av invasiva främmande arter har jord- och skogsbruksministeriet och organisationer vars resultatstyrning hör till ministeriet, huvudansvaret för att förebygga mårhundens spridning. När det gäller naturskyddsområden, bär miljöministeriet ansvaret för frågor som gäller invasiva främmande rovdjur. Mårhund är klassificerad som invasiv främmande art. Rovdjur av främmande ursprung som har betydande konsekvenser för naturen och miljön har inte uppmärksammats i en tillräckligt stor grad. Mårhund kan orsaka stor skada i våtmarker som är viktiga särskilt för fåglar. På så sätt kan mårhundena hota till exempel markhäckande fåglar och groddjur, såsom större vattensalamander, i synnerhet i känsliga skyddsområden. EU:s kommande strategi för främmande arter ska också bidra till att bekämpa det hot som arter av främmande ursprung medför och att förebygga spridningen av dem, speciellt listade arter.

Att förvalta mårhundpopulationer och förhindra artens spridning bygger framför allt på jägarnas frivilligarbete såväl nu som i framtiden. För att skapa effektiv och samordnad verksamhet tillämpar och utvecklar Finland vidare system som går ut på att man stödjer frivilligarbete genom utbildning och rådgivning. När det gäller skyddsområden och projekt bidrar man med fångstredskap, material och eventuellt med att ersätta kostnader.

I Finland måste vi diskutera frågor som gäller främmande rovdjurs status i vår lagstiftning, fångstmetoderna i skyddsområden och naturvårdslagets riktlinjer för jakt på främmande rovdjur. En effektiv jakt på små rovdjur ska allt mer riktas till både skyddsområden och omkringliggande områden. Ett grundläggande villkor för att förvalta populationer av främmande rovdjur på bred front är lokala jägares delaktighet. Motivationen till jakt är ofta nära förknippad med områdets övriga jaktmöjligheter utifrån viltvårdsmässiga utgångspunkter. Då jakt i princip är förbjuden, måste rovdjursjakt i regel hjälpas finansiellt. En övergripande och fallspecifik debatt kan leda till beaktansvärda möjligheter att effektivisera jakten efter små rovdjur kostnadseffektivt i synnerhet i skyddsområden.

Spridningen av mårhund från Finland till Sverige och Norge måste förhindras och en kontinuerlig finansiering av verksamheten tryggas. Trots att de problem som mårhunderna orsakar sällan är viltvårdsproblem, vill man inte underskatta viltvårdsskadorna. Mårhunderna riskerar att utarma den biologiska mångfalden i de nordiska länderna och hotar

1. folkhälsan: etableringen av mårhundpopulationer leder till att områdets rovdjurstäthet växer avsevärt, till och med mångdubblas. Detta ökar risken för att zoonoser snabbt sprider sig i populationen, vilket igen innebär en större risk att människor insjuknar. De mest betydande zoonoserna som mårhundar sprider är rabies, ekinokockos och trikinos. Införsel av hundar till Finland är den största risken för att ekinokockos sprider sig till vilda populationer av hunddjur. I täta populationer av små rovdjur sprids masken snabbt.

2. naturresursekonomin: det är inte möjligt att plocka svamp eller bär i områden som drabbats av ekinokockos utan risk för att man insjuknar allvarligt. Detta riskerar allvarligt bärplockning i stor skala i synnerhet i Nordskandinavien och Norra Finland. Också skabb sprider sig snabbt i en tät population av små rovdjur, vilket syns i pälskvaliteten, -priset och -användningen.
3. hälsan hos vilda små och stora rovdjur: hög total täthet ökar risken för att sjukdomar, såsom skabb, sprids och försämrar djurens hälsotillstånd i allmänhet.

Utgående från det ovan relaterade ska Finland under år 2014 utveckla en förvaltningsgränsövergripande verksamhetsmodell och finansiering för att förvalta främmande rovdjur. Målet är att

1. fortsätta MIRDINEC After Life+-arbetet och förhindra mårddhundens spridning till Skandinavien; tillsammans med Sverige och Norge skapa en zon för effektiv jakt och uppföljning av mårddhund i Norra Finland, vilken är permanent och kan utvecklas adaptivt enligt situationen;
2. öka trycket på vanlig jakt efter rovdjur av främmande ursprung i hela landet för att begränsa tillväxten och storleken av populationen, och utveckla effektiv jakt efter små rovdjur i skyddsområden och omkringliggande områden;
  - a. verksamheten utvecklas som bäst genom ett projekt som gäller jakt på små rovdjur i skyddsområden och som administreras av Forststyrelsens enhet för naturtjänster; enheten bereder ett brett integrerat Life-projekt 2016–202; ett led i projektet handlar om att tillsammans med Finlands viltcentral och Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet planera ett landsomfattande system för jakt på små rovdjur;
  - b. delta i ett samnordiskt handlingsprogram som på ett smidigt sätt styr resurser till områden där behovet att förhindra spridning av främmande arter är störst;
  - c. nu ligger fokuset på att motverka spridning av mårddhundpopulationer i Norra Finland; i framtiden kan det uppstå behov av att bekämpa spridning av till exempel tvättbjörn.

De problem som rovdjur av främmande ursprung orsakar är ett stort hot mot miljön och naturens biologiska mångfald. De inverkar också på bl.a. hur viltfåglar klarar sig. På grund av de omfattande konsekvenserna är målet ett brett samarbete och samfinansiering mellan Finlands jord- och skogsbruksministeriets och miljöministeriets förvaltningsområden.

En ansökan skickades 2012 till Life+ för en förlängning av projektet men EU-kommissionen avslag den med hänvisning till att ansökan innehåller åtgärder och metoder som redan genomförs och därför inte är tillräckligt innovativa eller har ett demonstrativt värde.

Sverige har därför fattat beslut att fortsätta sitt arbete med att förhindra mårddhundens spridning efter Life+ projektet genom att Naturvårdsverket satsar 8 miljoner kronor per år under åren 2014-2016 i ett nationellt mårddhundsprojekt. Sveriges lantbruksuniversitet och Svenska Jägareförbundet är ansvariga för projektet som omfattar övervakning och aktiv bekämpning av mårddhund i Norrbottens och Västerbottens län med åtlar, åtelkameror, jakt och övervakning av steriliserade individer med sändare. ISkåne finns beredskap utifall mårddhundar skulle komma in söderifrån. Svenska Jägareförbundet samlar in observationer av mårddhund och tvättbjörn från hela landet.

Sveriges Naturvårdsverket har sedan avsiktsförklaringens undertecknande utvecklat ett samarbete med motsvarande myndigheter i Finland och Norge. Myndigheterna har bestämt ett möte den 18 juni 2014 utifrån avsiktsförklaringen där det kommer att diskuteras frågor som t.ex. finansiering.

På den norska sidan har man fortsatt verksamheten med kontinuerlig övervakning av de rapporterade iakttagelser och upptäckter av spår och tecken, där det har misstänkta mårhund. Dessutom har Norge specialutbildat en hund att markera mårhundsspor. Hunden är en tillgänglig resurs för både Norge till Sverige. Hunden är testad på ett sådant sätt att vi vet att märkena på spåren kan vara äldre än 24 timmar på olika substrat. Norge har också bidragit ekonomiskt (60, 000, - euro) till Finland för att begränsa mårhundens spridning i de nordliga områdena.

2. Avser regeringarna att verka för att också Danmark ansluter sig till avsiktsförklaringen mellan de berörda statssekreterarna i Finland, Norge och Sverige?

Life+ projektet har visat att det finns goda möjligheter att förhindra spridningen av mårhund i Sverige, Norge och Danmark. En förutsättning är att det finns ett samarbete mellan angränsande och berörda länder på olika nivåer. Danmark är i detta fall en naturlig samarbetspartner och vi ser gärna att Danmark ansluter sig till avsiktsförklaringen.

Ett samnordiskt handlingsprogram för att motverka att invasiva främmande arter sprider sig från ett land till ett annat är nödvändigt. Enligt vår mening är det viktigt att Danmark är med i arbetet eftersom Danmark är en betydelsefull spridningsväg för främmande arter från det europeiska fastlandet till Skandinavien och vidare till Finland. Just nu ligger verksamhetens fokus på att bekämpa mårhundens spridning från Finland till Skandinavien, men man kan se ett växande behov i framtiden att stoppa tvättbjörnens spridning via Danmark till Skandinavien och vidare till Finland.

Jari Koskinen
Jord- och skogsbruksminister
Finland